

– EST. 1991 –

Batthyány Lajos

ALAPÍTVÁNY

Bánki András:

*Az Európai Parlament pártrendszerének változása 2009-
2022 között*

Batthyány Lajos Alapítvány Doktori Ösztöndíjprogram 2020/2021

BLA_katedra

Az európai integráció már kezdetekor azzal az igénnyel lépett fel, hogy átalakítsa a kontinens lakóinak életét a hosszútávú európai béke megteremtésével. Az integráció előrehaladásával, az Európai Közösségek, majd az Európai Unió (EU) létrejöttével egyre inkább nyilvánvalóvá vált, hogy az uniós polgárok mindennapjainak is megkerülhetetlen részévé válik a szupranacionális szervezet. Az EU döntéshozatali mechanizmusának egyik legfontosabb szereplője az európai polgárokat közvetlen választás útján képviselő Európai Parlament (EP). Az EP-ben hozott döntések fontos szerepet játszanak az uniós polgárok életének alakításában, így meghozataluk módjának megismerése és a lehető legjobban történő megértése fontos a mindennapokban csakúgy, mint közélet vagy a tudományos közösség számára.

Az Európai Unió az elmúlt évtizedben a többszörös válság időszakát (multiple crisis) élte (Cotta-Isernia 2020), a 2000-es évek végén kitört gazdasági világválság próbára tette az Európa térség teherbírását, a 2010-es évek közepén jelentkező migrációs válság a tagállami szolidaritást, míg az évtized végén fellépő koronavírus okozta egészségügyi válság a nemzetközi járványkezelési gyakorlatot állította megoldandó feladat elé. Mindeközben az euroszeptizmus erősödésével és Nagy-Britannia EU-ból történő kilépésével (Brexit) is meg kellett küzdenie az intézményrendszernek. A felmerült problémákkal egyidejűleg az is sok uniós polgárnak vált egyértelművé, hogy az Európai Parlamentben hozott döntések egyre inkább közvetlen hatást gyakorolnak az életükre. Mindemellett a többszörös válság időszaka alatt a 2004 óta csatlakozott tagállamok EP képviselői szerves részeivé váltak a politikai csoportjaiknak, integrálódtak azokba, átalakítva és formálva az EP politikai folyamatait.

Jelen tanulmány célja, hogy bemutassa az Európai Parlament pártrendszerének sajátosságait a 2009-2020 közötti időszakban, legfőképpen annak rendszerszintű változásaira vonatkozóan. Mindezt az EP belső dinamikájának legfontosabb szereplőin: a politikai csoportokon keresztül teszi meg, amelyek a döntéshozatali folyamatok legfontosabb résztvevői. A politikai csoportok szavazási mintázatainak és koalíciókötési stratégiáit bemutatva rajzolva fel az Európai Parlament pártrendszerének alakulását a 2009-2020 közötti időszakban.

Az Európai Parlament pártrendszerének működésében 2019 szakaszhatárt jelent. Az 1979 óta közvetlen választások útján megválasztott intézményben negyven éven keresztül a jobbközép és a balközép politikai csoportjainak többségük volt, jelentős mértékben irányításuk alatt tudták így tartani a döntéshozatali mechanizmusokat. A 2019-ben, a közvetlen választások óta kilencedik alkalommal összeülő EP-ben a jobbközép és a balközép politikai csoportjainak első alkalommal kell olyan körülmények között döntések meghozatalában közreműködniük, hogy nem alkotnak többséget. A többségük elvesztése nem független a többszörös válság időszakának kezelésétől, de az okok bemutatásánál is fontosabb arra a kérdésre válaszolni, hogy

miként reagálnak a negyven év alatt kialakult állapotok megváltozására. Mind a politikai csoportokon belüli, mind a politikai csoportok közötti dinamika ismertetése szükséges a téma feldolgozása során.

Az Európai Parlament és a politikai csoportok

Az Európai Parlament az Európai Unió legtöbbet változó, folyamatosan átalakuló intézménye. 1952-ben jött létre az Európai Szén- és Acélközösség Közgyűlése néven, majd 1962-ben nevezték át Európai Parlamentre. Kezdetben nem túl erős jogkörökkel volt felruházva, főleg konzultatív, és tanácsadó szervként működött (Hix-Hoyland 2013:172). Ebben az időszakban az Európai Parlament tagjait a tagállamok delegálták, tehát közvetett módon történt meg a kinevezésük, nem rendelkeztek jelentős legitimitációval. 1979-ben tartottak meg az EP első közvetlen képviselőválasztását, amely nagyfokú legitimitációt biztosított az EP képviselőinek, hiszen az EU tagállamainak polgárai első alkalommal kaptak lehetőséget, hogy közvetlenül delegáljanak képviselőket a nemzetközi intézménybe. Az EP vált azzá az Európai Unió intézményévé, amely szinte folyamatosan, ciklusról-ciklusra igyekezett bővíteni saját hatáskörét, a közvetlen választás biztosította legitimitációt felhasználva egyre nagyobb hatást kifejteni az EU döntéshozatalai mechanizmusaira. A döntéshozatali folyamatokban a lisszaboni szerződés (2009) óta társjogalkotó intézményként vesz részt az Európai Unió Tanácsa mellett (Nugent 2017: 201; Bíró-Nagy 2018: 30).

Az Európai Parlament pártrendszere azért is különleges és egyedülálló, mert nem osztható fel kormányzó pártok és ellenzéki pártok viszonyára. Az EP nem rendelkezik egy olyan választott kormánnyal, mint a tagállamok törvényhozásai, amelynek javaslatait folyamatosan támogatnia kelljen, így biztosítva a kormányzat stabilitását. Az EP pártrendszere nagyfokú töredezettséget mutat, ezért a fentebb felsorolt tényezők együttes eredménye az, hogy minden egyes szavazást megelőzően nagy a koalícióépítés jelentősége a politikai csoportok között. A pártrendszert azonos ideológiai alapokon szerveződő politikai csoportok alkotják. Ez a mindennapi gyakorlatban azt jelenti, hogy az egyes politikai csoportoknak a számukra fontos szavazások előtt meg kell állapodniuk a lehető legtöbb másik képviselő csoporttal, hogy a prioritásaik szerint szavazzanak, így biztosítva az előterjesztés elfogadását. Az EP-ben ezért folyamatos az együttműködési kényszer. Azonban ezen koalíciók csak egy-egy szavazásra szólnak, nem kell hosszabbtávon együtt szavazniuk (ellenben a nemzeti törvényhozások működési logikájával, ahol a kormányzat stabilitása sokszor megköveteli ezt).

A megválasztott EP képviselőknek nem kötelező csatlakozniuk egy politikai csoporthoz sem, de a politikai és jogi környezet arra készíti a legtöbbjüket, hogy ezt tegyék. A politikai csoportok tagjaiként több lehetőséget kapnak, hogy kifejtessék a véleményüket egy-egy ügyben az EP-ben, nagyobb pénzügyi forrásokra tesznek szert, így komolyabb szakmai stáb segítheti szakmai munkájukat és a nagyobb hatásuk lehet a bizottsági helyek elosztására. E bizottságokban zajlik az EP szakmai munkájának többsége, így nagyon fontos tényező, hogy egy-egy EP képviselő melyik bizottságban tud helyet foglalni, és azon belül milyen pozíciókat tud megszerezni. 1999 óta az EP politikai csoportjainak multinacionálisnak kell lenniük, a jelenlegi szabályozás szerint pedig legalább huszonöt EP képviselő kell, hogy alkosson egy politikai csoportot, akiket legalább hét különböző tagállamból delegálnak. Ez utóbbi feltétel az, ami több újabb alapítású politikai csoport számára problémát jelent, és ami miatt a nehezen összeálló politikai csoportok hosszútávú működése igen törekeny és bizonytalan (Judge-Earnshaw 2008: 115-116; Bíró-Nagy 2018: 40, Arató-Koller 2019). Általában a politikai csoportokon belüli erőviszonyokat az határozza meg, hogy egy-egy adott nemzeti párt hány EP képviselőt tud delegálni az adott politikai csoportba. Azonban, ha a politikai csoportot csak hét tagállam EP képviselői alkotnak, akkor előfordulhat, hogy az akár csak egy fő EP képviselőt delegáló nemzeti párt politikusa is jelentős politikai tőkét birtokoljon, hiszen a politikai csoportból való esetleges távozásával a politikai csoport fennmaradását tudná veszélyeztetni. Evans és Vink (2012) definíciója szerint a politikai csoportok leírhatók úgy, mint „*választások utáni koalíciók nemzeti pártok delegációi és egyének között, akik nagyjából támogatnak egy adott irányba mutató alapelveket*”. Ennélfogva az EP politikai csoportjai nem töltik be azt a kapuőri pozíciót, amit a nemzeti politikai pártok betöltenek a tagállamok politikai rendszereiben. E tagállami politikai pártok döntenek ugyanis az EP képviselőjelöltek személyéről, amibe nincs beleszólása az EP politikai csoportjainak, nem tudják befolyásolni, hogy az adott nemzeti pártok kiket indítanak a saját választási listáikon. A politikai csoportoknak így nincs közvetlen felhatalmazása a választópolgároktól. Bár számos előnye van a politikai csoportokhoz való csatlakozásnak, és a politikai csoportoknak is előnyük származik abból, ha minél több EP képviselő csatlakozik hozzájuk, mégis minden politikai ciklusban megtalálhatóak független képviselők is az Európai Parlamentben, akik egy politikai csoporthoz sem tartoznak.

Az Európai Parlament politikai csoportjaival foglalkozó szakirodalom főleg a politikai csoportok európai integrációban betöltött szerepére koncentrált (Colomer 2002, Ladrech 1997),

vagy egy-egy adott politikai csoporttal foglalkozott (Jansen 1998, Hines 2003, Carter 2005, Conti et al. 2012), azonban az EP pártrendszerének részeként nem kaptak kellő figyelmet.

A politikai csoportok egyik fontos jellemzője a szakirodalomban a politikai csoporton belüli kohézió. Hix, Noury és Roland 2005-ös kutatásaiból tudjuk, hogy a kohézió folyamatosan növekedett 1979 óta a politikai csoportokon belül. Ebben a kutatásban az 1979 és 2001 között leadott név szerinti szavazások statisztikáit használták felé a szerzők (Hix et al. 2005). A szerzők további munkájából tudjuk, hogy a politikai csoportok egyre inkább egységesebbek lettek szavazási adataikat és koalíció építési stratégiáikat tekintve. Szintén fontos adat, hogy míg a politikai csoportok kohéziója folyamatosan nőtt az adott időszakokban, az egy-egy tagállam által delegált nemzeti delegációk kohéziója folyamatosan csökkent. Tehát az EP képviselők szavazási stratégiáját egyre inkább a politikai csoport közös ideológiája határozza meg és nem az őket delegáló tagállam vélt vagy valós érdeke (Hix et al. 2007).

Az 1997-ben aláírt, majd 1999-ben hatályba lépett amszterdami szerződés fontos lépcsőfok volt az Európai Parlament életében, mert többek között feljogosította az Európai Bizottság elnökének jóváhagyására, így újabb jogkörökkel ruházta fel. A politikai csoportok kohéziója a szerződés megkötését követően még jobban növekedett (Judge-Earnshaw 2008:139), tehát kijelenthető, hogy az EP intézményes fejlődése, plusz jogkörökkel való felruházása növelte a politikai csoportok belső kohézióját. Egy másik magyarázata lehet a politikai csoportokon belüli kohézió növekedésének Scully „bennszülötté válás” koncepciója, ami abból indul ki, hogy az intézményi szocializáció nagy hatással van a szavazási magatartásra az EP képviselők körében. Feltételezi, hogy az újonnan csatlakozott tagállamok képviselői ennek következtében átveszik a saját politikai csoportjaik közös értékeit (Scully 2005). Azonban a kutatási eredmények azt mutatják, hogy az EP képviselők politikai csoportba való belépés előtti attitűdjei, a nemzeti politikai pártjaik érdekei vagy a saját meggyőződésük sikeresebb magyarázó tényezők, mint a „bennszülötté válás” koncepciója.

Pártrendszerek átalakulása

Az Európai Parlament pártrendszere nagyon különleges és egyedülálló. Ritka, hogy egy nemzetközi intézmény esetében közvetlenül válasszanak meg egy, az EP-hez hasonló szervezetet. A modern pártrendszerek azokat a politikai konfliktusokat és társadalmi törésvonalakat tükrözik vissza, amelyek a kialakulásuk időszakában fennálltak (Enyedi-Körösényi 2004: 267). A jelenlegi tanulmány egyik fontos eleme, hogy a nemzeti

pártrendszerek szakirodalmát egy nemzetközi intézmény esetére transzformálja. A tanulmány nem a pártrendszerek kategorizálásának általános tipológiáit igyekszik használni, amely alapvetően a pártrendszereket az alapján írja le, hogy hány párt alkotja őket és van-e domináns párt a pártrendszerben (Sartori 1966, Sartori 1976, Blondel 1968). Az EP pártrendszere a Blondel-féle tipológia szerint többpárti pártrendszernek számít, domináns párt nélkül, míg a Sartori-féle tipológia alapján polarizált pluralizmus. Ezen tipológiákat alkalmazva nincs különbség a 2009-2019 közötti és a 2019 utáni EP működésében. A pártrendszerek átalakulása kapcsán három fő dolgról kell szót ejteni: a tanulmány tényleges fókuszáról (1), a „befagyott pártrendszerek” tulajdonságainak meghatározásáról (2), és arról, hogyan tudjuk megállapítani, ha egy „befagyott pártrendszer” „olvadni”, azaz változni kezd (3).

A pártrendszerek átalakulás szakirodalmának klasszikusa Peter Mair alapján azt mondhatjuk, hogy a tanulmány fókuszában a pártrendszer átalakulásának kell állnia és nem egyes politikai csoportok átalakulásának (Peter Mair 1998). Egyes pártok, vagy az EP esetében politikai csoportok átalakulásának vizsgálatakor a párt/politikai csoport kapcsolatára a szavazói bázisára, a párt/politikai csoport belső berendezkedésére és annak változására, és a párt/politikai csoport legfontosabb sérülékenységi tényezőire kell koncentrálni. Ezzel szemben a pártrendszerek vizsgálatakor az intézményi keretek vizsgálatát kell a középpontba állítani (Mair 1998:5-6).

A pártrendszerek limitálják a választópolgárok választási lehetőségeit és korlátozzák a rendszer átalakításának lehetséges módjait. A pártok, politikai csoportok és a pártrendszerek nem csak tárgyai a választói magatartásnak, ami alakítja őket, hanem szubjektumai is, meghatározva a választók számára azt, ahogyan le tudják írni és meg tudják érteni a politikai közeget (Sartori 1969). Alkalmazkodni tudnak új politikai témák megjelenéséhez és irányítani akarják ezeket, ezzel segítve a „befagyott pártrendszerek” kialakulását.

A „befagyott pártrendszereknek” nincs pontosan körülhatárolt definíciója a szakirodalomban, nem egy egzakt hipotézis vagy tény, sokkal inkább empirikusan megfigyelt jelenség. Legkorábban Lipset és Rokkan használta ezt a kifejezést, akik az 1950-es és 1960-as évek nyugat európai pártrendszereit jellemezték így (Lipset-Rokkan 1967). A politikatudomány nem dolgozta ki pontosan a „befagyási törvényt”, vagy határozta meg a pontos szerkezetét a „befagyott” pártrendszereknek. Azonban Peter Mair alapján kijelenthetjük, hogy a „*stabilitást csak feltételezhetjük, egyedül a változást ragadhatjuk és magyarázhatjuk meg*” (Mair 1998: 4-5). Mair javaslatai szerint három szempontból kell figyelembe venni, ha a pártrendszer lehetséges „befagyását” szeretnénk tanulmányozni: meg kell vizsgálni az intézményi

folytonosságot és stabilitást (1), a választói magatartás szociális és gazdasági okok miatt bekövetkező változásait (2) és a összefüggést a pártok szerkezetében bekövetkező változások és a pártok sérülékenysége között (3).

A „befagyott pártrendszereket” legpontosabban Mair írja le, aki szerint a pártrendszerek alapvetően a versenyre épülnek azon politikai erők között, akik fenn kívánják tartani a verseny alapvető dimenzióit és így az adott politikai rendszert, és azon politikai erők között, akik meg kívánják változtatni a verseny alapvető dimenzióit, és így következésképpen a pártrendszert. A „befagyott pártrendszerek” esetén az előbb említett politikai erről jóval erősebbek, mint az utóbbiak (Mair 1998:14). A pártrendszereket leginkább ennek a konfliktusnak, ennek a versenyhelyzetnek a tanulmányozása révén érthetjük meg.

A tanulmány legfontosabb feladata, hogy megragadja a „változást”, mint koncepciót. Gordon Smith véleménye szerint ez egy nagyon nehéz feladat: *„Nincsenek pontosan lefektetett kritériumai annak, hogy kijelenthessük, mikor változik meg egy pártrendszer. A probléma gyökere, hogy megválaszoljuk a kérdést »mi változott meg és mi lett belőle«: előbb meg kell határoznunk, hogy mik a rendszert leíró legfontosabb tulajdonságok, hogy azt követően meghatározzuk változtak-e ezek és hogyan”* (Mair-Gordon 1990).

Politikai csoportok 2009-2020 között

1979, a közvetlen választások bevezetése óta, általában két nagy politikai csoport dominált az Európai Parlamentben, mert összefogva többséget tudtak alkotni a politikailag nagyon töredezett intézményben. 1979-2019 között negyven éven keresztül a jobbközép és a balközép politikai csoportok tudták irányítani a legtöbb politikai folyamatot az EP-ben. A jobbközép és a balközép politikai csoportok sokszor nevet változtattak az évtizedek során, de a vizsgált időszakban folyamatosan ugyanazon a néven: Európai Néppárt (EPP), illetve Szocialisták és Demokraták Progresszív Szövetsége (S&D) néven vettek részt a EP politikai küzdelmeiben. Általánosan elmondható, hogy a jobbközép a balközép politikai csoportjaitól mind jobb- mint baloldalra több politikai csoport található, amely esetében a baloldali csoportok felülmúlják a jobboldali politikai csoportokat, mint darabszámban, mind mandátumszámban. Így a két nagy politikai csoport koalíciója mellett másfajta győztes koalíciók is elképzelhetők az Európai Parlamentben, több esetben sor került olyan szavazáson győztes koalíció felépítésére, amelyben nem kap helyet egyik jobboldali politikai csoport sem. Azonban a jelentős szavazások (pl.: az EP tisztségviselőinek megválasztása) esetén szinte minden esetben együttműködött a két

politikai közepet képviselő politikai csoport. Az EP hatodik ciklusában (2004-2009) és az EP hetedik ciklusában (2009-2014) a szavazásokon győztes koalíciók 70%-ában a politikai közepet megtestesítő EPP és S&D együtt szavazott és alkotott győztes koalíciót. Sok esetben a két nagy politikai csoporttal szavaztak a liberális-centrista Liberálisok és Demokraták Szövetsége Európáért (ALDE) politikai csoport képviselői is. A győztes szavazási koalíciók további 30%-a hozzávetőleg megegyező arányban tekinthető jobboldali vagy baloldali politikai csoportok koalíciójának, amelyben nem vett részt a szemben álló politikai közepet képviselő nagy politikai csoportok egyike (Hix-Hoyland 2013:179). Kreppel és Hix bizonyította, hogy a két nagy párt együtt szavazásának, tehát koalíciókötésének nagyobb az esélye az olyan esetekben, ahol a szavazásnak jogalkotási tétje van. Ez azért is fontos, mert a döntéshozatali mechanizmusban résztvevő más szereplőknek (például az Európai Unió Takácsának), az EP ilyen módon jelzést küldhet, hogy az ideológiai szempontokat félretéve támogat vagy ellenez egy-egy bizonyos kérdést (Kreppel-Hix 2013).

A 2009-es EP választások után az alábbi EP összetétel alakult ki, ez volt az EP hetedik ciklusa a közvetlen választások bevezetése óta:

1. táblázat: Az Európai Parlament összetétele 2009-ben (*Horvátország 2013-as csatlakozása utáni adatok)

<i>Politikai csoport elnevezése és rövidítése</i>		<i>EP képviselők száma</i>	<i>EP képviselők aránya</i>
Európai Néppárt	EPP	265 (+6)*	36%
Szocialisták és Demokraták Progresszív Szövetsége	S&D	184 (+5)*	25%
Liberálisok és Demokraták Szövetsége Európáért	ALDE	84	11,4%
Zöldek/Európai Szabad Szövetség	G-EFA	55	7,5%
Európai Konzervatívok és Reformerek	ECR	55	7,5%
Egységes Európai Baloldal/Északi Zöld Baloldal	GUE-NGL	35 (+1)*	4,8%
Szabadság és Demokrácia Európája	EFD	32	4,3%
Független képviselők	-	26	3,5%

(Forrás: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/in-the-past/previous-elections>
[letöltve:2020.04.30.]

A két nagy, politikai közepet képviselő politikai csoport kezdeményezésére 2009-ben megemelték a politikai csoport létrehozásának feltételeit az EP-ben. Ebből kifolyólag több korábban létező politikai csoport feloszlott és újabbak jöttek létre a helyükön. Ez leginkább az EP jobboldali szárnyát érintette. Létrejött a Szabadság és Demokrácia Európája (EFD) nevű politikai csoport, amiben leginkább a brit Egyesült Királyság Függetlenségi Pártja (UKIP) és az olasz Északi Liga EP képviselői domináltak. Bár a két nagy, politikai közepet képviselő politikai csoport (EPP és S&D) továbbra is többséget alkotott (együttesen 61%-nyi mandátummal rendelkeztek), de mandátumaik aránya csökkent az előző EP terminusokhoz viszonyítva. A centrista-liberális ALDE és az Északi Zöld Baloldal politikai csoportjai megőrizték korábbi pozíciókat, míg a Zöldek politikai csoportja növelni tudta arányát az EP-ben. Az EFD mellett egy másik, új politikai csoport jött létre az EP jobboldalán, amely a Európai Konzervatívok és Reformerek (ECR) névre hallgat és leginkább a brit Konzervatív Párt és a lengyel Jog és Igazságosság (PiS) konzervatív képviselőinek irányítása alatt állt. Érdeemes megjegyezni, hogy a brit Konzervatív Párt a korábbi EP ciklusokban az EPP politikai csoportjának munkájában vett részt. A jelentős mennyiségű brit mandátum elvesztése ellenére is meg tudta őrizni az EPP a mandátumarányát (a 2004-es EP választásokat követően az EPP-ED az EP mandátumok 36%-val rendelkezett, hozzávetőleg ugyanannyival, mint 2009-ben). (Nugent 2017: 17-18; Bíró-Nagy: 40-45).

Az EP nyolcadik ciklusa a 2014-es EP választásokat követően alakult ki, összetételét pedig jelentősen alakította a 2000-es évek végén kitört világgazdasági válság és kezelésének hatása.

2. táblázat: Az Európai Parlament összetétele 2014-ben

<i>Politikai csoport elnevezése és rövidítése</i>		<i>EP képviselők száma</i>	<i>EP képviselők aránya</i>
Európai Néppárt	EPP	221	29,4%
Szocialisták és Demokraták Progresszív Szövetsége	S&D	191	25,4%
Európai Konzervatívok és Reformerek	ECR	70	9,3%
Liberálisok és Demokraták Szövetsége Európáért	ALDE	67	8,9%
Egységes Európai Baloldal/Északi Zöld Baloldal	GUE-NGL	52	7%
Zöldek/Európai Szabad Szövetség	G-EFA	50	6,6%

Szabadság és Közvetlen Demokrácia Európája	EFDD	48	6,4%
Független képviselők	-	52	7%

(Forrás: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/in-the-past/previous-elections>
[letöltve:2020.04.30.]

A két legnagyobb politikai csoport (az EPP és az S&D) továbbra is megőrizte a többségét, azonban a megelőző EP ciklushoz képest a többségük 61%-ról 54,8%-ra csökkent. Az EPP mandátumvesztési aránya szembeötlő, 6,6%-nyi csökkenésük azt jelentette, hogy az előző ciklushoz képest csaknem 50 db mandátumot veszítettek. Ebből a jelentős visszaeséséből azonban a balközép S&D sem tudott előnyt kovácsolni, mert ez a politikai csoport szinte pontosan megismételte az öt évvel korábbi teljesítményét a választásokon, nem tudott saját erőből közelebb kerülni legnagyobb riválisához. A centrista-liberális ALDE szintén több mandátumot veszített, de a konzervatív ECR profitálni tudott a politikai klímából, amit a többszörös válság első időszaka okozott. Ez azt eredményezte, hogy az ECR első alkalommal a harmadik legerősebb politikai csoporttá vált a két politikai közepet képviselő politikai csoport mögött, míg az ALDE politikai csoportja visszaszorult a mandátumszámok alapján felállított rangsor negyedik helyére. A Zöldek és a baloldali GUE-NGL politikai csoportjai megismételték a 2009-es választási eredményeiket, nagyon hasonló helyzet alakult ki, mint öt évvel korábban. Azonban első alkalommal történt meg, hogy az Egységes Európai Baloldal/Északi Zöld Baloldal több mandátumot tudott szerezni, mint a Zöldek politikai csoportja. A Szabadság és Demokrácia Európája (EFD) politikai csoportja nevet váltott és 2014-től Szabadság és Közvetlen Demokrácia Európája (EFDD) néven tevékenykedett. A névváltoztatás a tagpártok körében is átrendeződést okozott, bár továbbra is a brit Egyesült Királyság Függetlenségi Pártja (UKIP) EP képviselői maradtak a politikai csoport meghatározó erői. Ezen politikai párt EP képviselőin kívül szinte az összes további tagpárt kicserélődött a politikai csoportban, azonban ez a politikai csoport jelentősen tudott profitálni a politikai klímából, mert mandátumaik számát hozzávetőleg 50%-al tudták növelni 2009-hez viszonyítva (Nugent 2017: 17-18; Bíró-Nagy: 40-45). A politikai csoport elnevezésébe bekerülő „közvetlen” jelző jelezte, hogy a politikai csoport fő üzenete az EU nem közvetlenül választott szerveivel (pl.: Európai Bizottság, stb.) szembeni kritika. A politikai csoport választási eredményei előrevetítettek az Egyesült Királyság EU tagságát helytelenítő politikai klíma komolyságát, amely végül az 2016. június 23-án megtartott népszavazásban csúcsosodott ki, amelyen a brit választól 51,9%-a úgy nem támogatta az Egyesült Királyság EU tagállami létét

és ezt követően elkezdődött a Brexit folyamata, amely az Egyesült Királyság EU-ból történő kiválásával végződött 2020. január 31-én. Egy évvel később 2015-ben egy új jobboldali képviselőcsoport jött létre Nemzet és Szabadság Európája (ENF) néven, amit az olasz Liga és francia Nemzeti Front politikusai domináltak, ezt a politikai csoport nem szerepel a statisztikákban, mert nem működött a teljes EP ciklus alatt.

Az EP kilencedik ciklusa a 2019-es EP választásokat követően alakult ki, összetételét pedig jelentősen alakították a többszörös krízis elemei, többek között a 2010-es évek közepén fellépő migrációs válság és a Brexit folyamata:

3. táblázat: Az Európai Parlament összetétele 2019-ben

<i>Politikai csoport elnevezése és rövidítése</i>		<i>EP képviselők száma</i>	<i>EP képviselők aránya</i>
Európai Néppárt	EPP	182	24,2%
Szocialisták és Demokraták Progresszív Szövetsége	S&D	154	20,5%
Európa Megújul	RE	108	14,4%
Zöldek/Európai Szabad Szövetség	G-EFA	74	9,8%
Identitás és Demokrácia	ID	73	9,7%
Európai Konzervatívok és Reformerek	ECR	62	8,3%
Egységes Európai Baloldal/Északi Zöld Baloldal	GUE-NGL	41	5,5%
Független képviselők	-	57	7,6%

(Forrás: <https://www.europarl.europa.eu/election-results-2019/en> [letöltve: 2020.04.30.]

Az jobbközepet képviselő EPP és a balközepet képviselő S&D első alkalommal vesztette el a közvetlen választások 1979-ben történt bevezetése óta a többségét az Európai Parlamentben. A két legnagyobb politikai csoport együttesen a mandátumok 44,7%-át birtokolta, amely szinte pontosan 10%-os csökkenés a 2014-ben birtokol 54,8%-hoz képest, és mintegy 15%-os visszaesés a 2009-es eredményeikhez viszonyítva, amely egy évtizeden belül hatalmas fordulat egy ennyire hatalmas politikai entitás esetében, mint az Európai Unió. A két legnagyobb politikai csoport gyenge szerepléséből a centrista-liberális Európa Megújul elnevezésű politikai csoport szerezte a legnagyobb előnyt, ami a korábbi évtizedekben Liberálisok és Demokraták Szövetsége Európáért (ALDE) néven tevékenykedett az EP-ben. Az átnevezése mögötti indok az volt, hogy a francia A Köztársaság Lendületben! (*La République En Marche!*, rövidítve

REM) párt első alkalommal mérettette meg magát EP választásokon, miután 2016-ban megalapította a 2017-ben hatalomra került Emmanuel Macron francia köztársasági elnök. A REM nagyon jó eredményeket ért el az EP választásokon 11 mandátumot szerezve, ami többek között annak is volt köszönhető, hogy a francia közhangulatra válaszul Emmanuel Macron nem, mint az ALDE politikai csoport jövődöbéli EP képviselőit emlegette a kampányban a REM EP listáján szereplőket, hanem mint egy európai reneszánsz letéteményeseit. A választásokat követően az ALDE és a REM között megállapodások alapján az ALDE EP politikai csoportja magáévá tette Macron európai reneszánszról szóló gondolatait, és a politikai csoportot átszervezték Európa Megújul név alatt. A Zöldek/Európai Szabad Szövetség politikai csoportja szintén profitált az európai közhangulatból, ami a zöld politikára, a környezet védelmére és a fenntarthatóság témájára egyre inkább főbb prioritásként kezdett el tekinteni. A 2014-es eredményeikhez viszonyítva a Zöldek majdnem 50%-al több mandátumot szereztek 2019-ben. A Brexit hatásainak következtében a brit Konzervatív Párt hatalmas veszteségeket szenvedett, így meggyengítve az Európai Konzervatívok és Reformerek politikai csoportját. Az Szabadság és Közvetlen Demokrácia Európája (EFDD) és a Nemzet és Szabadság Európája (ENF) politikai csoportjai is átalakultak, és létrejött az Identitás és Demokrácia (ID) politikai csoportja. A brit Brexit Párt szinte teljesen megszerezte az Egyesült Királyság Függetlenségi Pártja (UKIP) mandátumait a brit EP választásokon. Az Brexit Párt EP képviselői a ciklusban a független képviselők között foglaltak helyet, nem véve részt egy politikai csoport munkájában sem. Ebből a helyzetéből kifolyólag az ID politikai csoport irányítása az olasz Liga (korábbi nevén Északi Liga) és a francia Nemzeti Tömörülés EP képviselői vették át. A 2019-es választásokat megelőzően ezen politikai csoport tagjai nagy áttörésben reménykedtek, de végül csak kisebb mértékű növekedést tudtak felmutatni mandátumarányban. Ennek egyik oka a Brexit miatt az brit képviselők döntése, miszerint a független képviselők között foglaltak helyet, hiszen a Brexit Párt 29 képviselőjével akár 100 fölötti létszámúra is duzzadhatott volna az ID frakciója.

Korábban is elfordult a 2009-2020-as időszakot vizsgálva, hogy az EP választások mellett más folyamatok is befolyással voltak az EP politikai csoportjainak összetételére. Ilyen volt például Horvátország 2013-as Európai Unió csatlakozása, amely EP ciklus közben következett be, így módosította a politikai csoportok adatait (ahogyan az a 1. számú táblázat adatain is látható). A 2020. január 31-én bekövetkező Brexit azonban eddig soha nem látott mértékben módosította a politikai csoportok összetételét ciklus közben. A Brexit bekövetkezése tervezhető volt a 2019-es EP választásokat megelőzően, így jogszabály határozta meg, hogy az Egyesült

Királyságnak járó 73 EP képviselői pozíció miként kerül betöltésre. A hetvenhárom mandátumból huszonhét mandátumot elosztottak azon jelenlegi tagállamok között, akik valamilyen módon alul voltak reprezentálva, míg a további negyvenhat mandátum nem került betöltésre. Így az Európai Parlament létszámla 751-ről 705 főre apadt, és a negyvenhat be nem töltött mandátum kiosztható lesz az esetleges újabb tagállamok EU-hoz történő csatlakozása esetén.

4. táblázat: Az Európai Parlament összetétele a Brexit után (2020), a változások mértéke zárójelben található

<i>Politikai csoport elnevezése és rövidítése</i>		<i>EP képviselők száma</i>	<i>EP képviselők aránya</i>
Európai Néppárt	EPP	187 (+5)	26,6% (+2,4%)
Szocialisták és Demokraták Progresszív Szövetsége	S&D	148 (-6)	21% (+0,5%)
Európa Megújul	RE	97 (-11)	13,8% (-0,6%)
Identitás és Demokrácia	ID	76 (+3)	10,8% (+1,1%)
Zöldek/Európai Szabad Szövetség	G-EFA	67 (-7)	9,5% (-0,3%)
Európai Konzervatívok és Reformerek	ECR	62	8,8% (+0,5)
Egységes Európai Baloldal/Északi Zöld Baloldal	GUE-NGL	40 (-1)	5,7% (+0,2%)
Független képviselők	-	27 (-30)	3,8% (-3,8%)

(Forrás: <https://www.europarl.europa.eu/news/hu/press-room/20200130IPR71407/a-parlamenti-helyek-elozlasi-a-brit-kilepes-utan> [letöltve:2020.04.30. A 2019-es EP választások utáni adatokhoz viszonyítva])

A Brexit utáni átrendeződés legnagyobb vesztese a centrista-liberális Európa Megújul (RE) politikai csoportja, de a Zöldek/Európai Szabad Szövetség politikai csoportját is érzékenyen érintette az átalakulás. Az Európai Néppárt tartozik a legnagyobb nyertesek közé, hiszen öt újabb mandátummal gazdagodott és az EP csökkenése miatt a mandátumarányai is javultak. Az S&D bár veszített a Brexit miatt hat mandátumot, de az EP létszámcsökkenése miatt a mandátumaik aránya növekedett az intézményben. A többi politikai csoportot csak kis mértékben érintette az átalakulás, hiszen a legtöbb brit EP képviselőt delegáló Brexit Párt mandátumainak birtokosai a független képviselők között foglaltak helyet. Azonban fontos megjegyezni, hogy az Identitás és Demokrácia politikai csoportja létszámban megelőzte a Zöldek politikai csoportját az átalakulások következtében, így már ők az EP negyedik legnagyobb politikai csoportja. Összeségében elmondható, hogy a Brexit utáni Európai

Parlamentben a politikai csoportok között erőviszonyok változásai a jobboldali politikai csoportokat érintették pozitívabban.

Módszertan és adatok

Az Európai Parlament politikai csoportjainak kutatását leginkább az EP képviselőkön keresztül tehetjük meg. Az EP képviselők kutatására 1998-ban hozták létre az Európai Parlamenti Kutatócsoportot (European Parliamentary Research [EPRG]), amely az EP képviselők szavazási statisztikáit kezdte el összegyűjteni és elemezni. Az Európai Parlamentben nem minden szavazás alkalmával tudjuk beazonosítani, hogy egy-egy képviselő hogyan szavazott. Azonban időről-időre sor kerül név szerinti szavazásokra (roll-call votes), amelyek 1979 óta rögzítve vannak és kutathatók. Az EPRG kutatásainak fókuszpontjában ezek a szavazási statisztikák állnak. 2009-ben az EPRG egy honlapot indított <http://www.votewatch.eu>, ahol közzéteszik az EP képviselők és az Európai Unió Tanácsának szavazási statisztikáit és egyéb adatokat, valamint ezekhez kapcsolódó kutatásokat. Jelen tanulmány is ezen honlap adatait használja fel.

Az egyik fontos tulajdonsága a politikai csoportoknak a kohézió, amit a politikai csoportba tartozó EP képviselők szavazási statisztikáinak segítségével számolhatunk ki. A szavazásokról egy együttműködési indexet vezetnek, ahol minden szavazás esetén meghatározzák, hogy az egy-egy képviselő a politikai csoport álláspontjának megfelelően (egyetértési index értéke ebben az esetben: „1”) adta le a szavazatát, vagy attól eltérően (egyetértési index értéke ebben az esetben: „0”). A szavazás végén minden a politikai csoportba tartozó képviselő egyetértési indexét összeadják és átlagot számolnak belőle. Tehát ha egy adott szavazáson minden a politikai csoportba tartozó EP képviselő a csoport többégi álláspontját támogatta, akkor a csoport kohéziójának értéke „1” lesz (vagyis 100%-osan együtt szavaztak). Ha valaki(k) kiszavaztak a politikai csoportból, akkor a kohézió értéke „0-1” közé fog esni, de ritkán megy „0,5” alá, mert akkor azokban az esetekben nehéz megállapítani, hogy mi is volt az adott politikai csoport többségi álláspontja.

Carubba és társai kritizálták a név szerinti szavazásokra (roll-call votes) épített tudományos kutatást 2006-os cikkükben, mert véleményük szerint a név szerinti szavazás intézményét a politikai csoportok arra használják fel, hogy növeljék a saját belső kohéziójukat, amely a titkos szavazások esetén feltehetően jóval kisebb mértékű (Carrubba et al. 2006). Hix ugyanakkor 2007-es cikkében megvédte a név szerinti szavazásokat elemző módszert, mert érvelése szerint

a legfontosabb jogalkotási folyamatok alkalmával használják ezt a szavazási módszert (Hix et al. 2007:30).

Nicoló Conti is a <http://www.votewatch.eu> adataira alapozva készítette el tanulmányát az Európai Parlament szélsőjobboldali pártjairól és az euroszkepticizmusról (Conti 2011). Összehasonlította, hogy az euroszkeptikus nemzeti pártok programjai és az EP képviselők szavazási mintázatai mennyire mondanak ellen vagy épp támasztják alá egymást. Arra jutott, hogy a az euroszkeptikus politikai csoportok rendelkeznek az EP-ben a legkisebb kohézióval, de érdekes módon EP képviselők 46%-a név szerint szavazások alatta győztes koalíciókat erősítette. Mindez jelen tanulmány szempontjából alátámasztja azt, hogy az adatok forrása nemzetközileg elfogadott, és tudományosan megalapozott.

A tanulmány három kutatási kérdésre keresett választ, amelyekhez három hipotézis került megfogalmazásra.

Q1: *Leírható-e az Európai Parlament pártrendszere 2019 után úgy, mint változó pártrendszer?*

A 2019-es EP választásokat követően első alkalommal veszítette el a két, politikai közepet képviselő politikai csoport a többségét az Európai Parlamentben a közvetlen választások 1979-ben történt bevezetése óta. Az EP-vel foglalkozó szakirodalom egyik legaktuálisabb kérdése, hogy hogyan reagál erre az EP pártrendszere. Az EP eddigi működésének egyik sarokköve volt a jobbközép és a balközép politikai csoportjainak együttműködése, ugyanakkor e két politikai csoport koalíciói már nem biztosítanak többséget a 2019-ben létrejött EP-ben.

H1: *A Európai Parlament 2009-2019 közötti „befagyott pártrendszere” 2019-et követően „olvadni” kezd.*

A Peter Mair alkotta fogalmak segítségével kerülnek meghatározásra a 2009-2020 közötti folyamatok az Európai Parlamentben. Mair szerint az intézményi kondíciók a legfontosabb tényezők, amivel meg tudunk határozni pártrendszer változásokat. Az EP tekintetében az utolsó változás az intézményi kondíciókban 2009-ben következett be, amikor meghatározásra került, hogy legalább 25 EP képviselő szükséges egy politikai csoport létrehozásához, akik legalább hét tagállamból kerültek delegálásra. Az EP hetedik (2009-14) és nyolcadik (2014-19) ciklusában a politikai csoportok tevékenysége, szavazási mintázatai, koalíciókötési statisztikáik nagyon hasonlóak voltak. A 2019-es választások után működésének kilencedik ciklusát megkezdő EP politikai csoportjainak tevékenysége, kohéziója és koalíciókötési mintázatai eltérnek a korábbi évtized adataitól.

Q2: *Megváltozik-e az Európai Parlament politikai csoportjainak kohéziója 2019 után (a 2009-2019-es időszakhoz viszonyítva)?*

Minden politikai csoport másként viselkedik, amikor szavazásra kerül sor. Néhány politikai csoport azért nem rendelkezik erős kohézióval, mert nincs elég hatalmuk ahhoz, hogy koalíciókötési stratégiájukkal érdemben tudják befolyásolni az EP döntéshozatalát. Más politikai csoportok kohéziója éppen azért erősebb, mert tisztában vannak vele, hogy szavazataik érdemben tudják befolyásolni a EP döntéseit. A kohéziós indexek segítségével le tudjuk írni a politikai csoportok szavazási stratégiáit, amiket tanulmányozva megérthetjük, hogy a jelenleg zajló EP ciklus különbözik-e a korábbi ciklusoktól, tehát átalakulóban van-e az EP pártrendszer.

H2: *A politikai főáramhoz tartozó politikai csoportok (az EPP, az S&D, az RE, és Zöldek) kohéziós indexe növekedik.*

Azt feltételezhetjük, hogy a főáramhoz tartozó politikai csoportok, akik érdemben tudják befolyásolni az EP-ben folyó döntéshozatalt még szorosabban lesznek kénytelenek együttműködni az EP kilencedik ciklusában. A korábbi években elégséges volt a két nagy, politikai közepet képviselő politikai csoport szoros koordinációja a többség biztosításához, de ez már nem elégséges a kilencedik ciklusban. Mindezt feltételezhető, hogy a győztes koalíciók kialakításának érdekében az Európa Megújul és a Zöldek politikai csoportjai egységesebben kívánnak fellépni, biztosítva a győztes koalíciók kialakítását. Amennyiben ez bekövetkezik, ezen csoportok kohéziós indexe növekedni fog.

Q3: *Megváltozik-e az Európai Parlament politikai csoportjainak koalícióépítési stratégiája 2019 után (a 2009-2019-es időszakhoz viszonyítva)?*

Az Európai Parlamentnek nem kell folyamatosan biztosítania egy állandó kormányzat működését, ezért minden szavazást megelőznek a koalícióépítési próbálkozások, amelyek átívelnek politikai csoportokon. A EP-ben pártrendszer nagyon töredezett, legalább kettő, de a legtöbb esetben három vagy több politikai csoportnak kell együttműködnie, hogy egy szavazást az érdekeiknek megfelelően befolyásolni tudjanak. Általában a politikai közepet képviselő pártok együttműködése elegendő ehhez, de az EP kilencedik ciklusa úgy helyzetet teremtett, ami nem fordult elő korábban. Természetesen másfajta koalíciók is elképzelhetők, amennyiben az Európa Megújul politikai csoportja az EP jobb vagy balszárnyához csatlakozik egy-egy szavazás erejéig, úgy képes mind jobb- mind baloldali győztes koalíciókat kialakítani.

Az EP kilencedik ciklusában bekövetkező változások egy újfajta koalíciókötési stratégia kialakítását tehetik szükségessé, ami jelezheti a pártrendszer átalakulását.

H3: *A politikai főáramhoz tartozó politikai csoportok (az EPP, az S&D, az RE, és Zöldek) gyakrabban kötnek egymással szavazások előtti koalíciókat.*

A leggyakoribb győztes koalíciók az EP hetedik és nyolcadik ciklusában úgy alakultak ki, hogy az EPP és az S&D politikai csoportjai alkották, valamint hozzájuk csatlakozó politikai csoportok. A EP-beli többségük elolvadását követően feltételezhető, hogy a centrista, ideológiailag kevésbé a jobb- vagy baloldalhoz kötött politikai csoportok (pl.: az RE) csatlakoznak a két, politikai közepet képviselő nagyobb létszámú politikai csoporthoz a szavazásokon, így biztosítva a többséget.

Adatelemzés

5. táblázat: A politikai csoportok kohéziós indexei

	GUE- NGL	G-EFA	S&D	ALDE // RE	EPP	ECR	EFD // EFDD // ID
2009- 14	79,37%	94,68%	91,54%	88,40%	92,63%	86,65%	48,59%
2014- 19	82,26%	95,34%	91,45%	88,51%	92,42%	77,20%	46,37%
2019- 20	87,09%	97,78%	93,63%	90,38%	90,08%	77,71%	67,66%

Az 5. számú táblázat tartalmazza az Európai Parlament politikai csoportjainak kohéziós indexeit 2009-2020 között. Az 5. és a további táblázatok esetén az EP hetedik (2009-2014) és nyolcadik (2014-2019) ciklusára vonatkozó adatok a teljes ötéves ciklus adatait tartalmazzák,

míg a kilencedik ciklus (2019-2024) adatai az új összetételű EP 2019-es megalakulása és 2020. december 31-e közötti adatokat tartalmazzák.

Az adatokból látható, hogy az Egységes Európai Baloldal/Északi Zöld Baloldal (GUE-NGL) és a Zöldek/Európai Szabad Szövetség (G-EFA) kohéziója ciklusról ciklusra növekedett, folyamatosan. A Szocialisták és Demokraták Progresszív Szövetsége (S&D) adatsorában egy emelkedés következett be az EP 9. ciklusában, ami az új helyzetre, az EPP-vel korábban fennálló többség elvesztésére lehet válasz, hiszen enélkül a politikai csoportnak még inkább fontos az egység felmutatása. Az Liberálisok és Demokraták Szövetsége Európáért (ALDE) és a Európa Megújul (RE) politikai csoportok kohéziós adatai az S&D-hez hasonló mértékű növekedést mutatnak. Ez annak fényében figyelemreméltó, hogy a politikai csoport átnevezésre és átszervezésre került az EP nyolcadik és kilencedik ciklusa között, és jelentős számú olyan képviselő vesz részt a munkájában, akik korábban nem voltak tagjai a politikai csoportnak, de még nemzeti pártjaik sem képviseltették magukat ebben a politikai csoportban. Az Európai Néppárt meglepő módon rontott a kohéziós adatain, a korábbi ciklusokban folyamatosan a második leginkább összetartó politikai csoport volt, de az EP kilencedik ciklusában visszacsúszott a képzeletbeli ranglista negyedik helyére. Ennek magyarázata minden bizonnyal összefüggésben van az EPP-n belüli konfliktusokkal, amelyek oda vezettek, hogy 2021. elején több képviselő is távozott a politikai csoportból, amikor a magyar kormánypárt, a FIDESZ-Magyar Polgári Szövetség kilépett az EPP-ből. Ez az időszak nem képezi jelen tanulmány részét, azonban az EPP-n belüli konfliktusok minden bizonnyal értettek hatásukat a kohéziós indexek adatain. Az Európai Konzervatívok és Reformerek (ECR) kohéziós adatai szinte megegyeznek a nyolcadik és a kilencedik EP ciklusban. A hetedik EP ciklus eltérő adatai a Brexit folyamat előtti politikai helyzettel vannak összefüggésben. Az EFD, az EFDD és a bizonyos mértékig szellemi örökösüknek tekinthető Identitás és Demokrácia adatai jelentős növekedést mutatnak, ami minden bizonnyal összefüggésben van a politikai csoportból távozó brit Egyesült Királyság Függetlenségi Pártja (UKIP) EP képviselőinek távozásával.

6. táblázat: Az EPP-vel kötött szavazási koalíciók

	S&D	G-EFA	ALDE/RE	ECR	EFD/EFDD/ID	GUE-NGL
2009-14	73.64%	57.22%	78.24%	59.06%	55.78%	43.61%
2014-19	72.81%	52.11%	82.06%	66.45%	30.48%	39.89%
2019-20	74,9%	60,96%	83,05%	64,76%	43,97%	50,73%

7. táblázat: Az S&D-vel kötött szavazási koalíciók

	EPP	G-EFA	ALDE/RE	ECR	EFD/EFDD/ID	GUE-NGL
2009-14	73.64%	74.96%	78.31%	42.87%	44.79%	59.72%
2014-19	72.81%	73.88%	79.85%	48.91%	31.10%	60.74%
2019-20	74,9%,	81,07%	86,25%	48,06%	33,03%	71,43%

8. táblázat: Az ALDE/RE-vel kötött szavazási koalíciók

	S&D	G-EFA	EPP	ECR	EFD/EFDD/ID	GUE-NGL
2009-14	78.31%	66.90%	78.24%	54.93%	47.58%	50.14%
2014-19	79.85%	62.29%	82.06%	59.58%	30.61%	49.70%
2019-20	86,25%	73,27%	83,05%	54,68%	37%	62,88%

9. táblázat: A G-EFA-val kötött szavazási koalíciók

	S&D	EPP	ALDE/RE	ECR	EFD/EFDD/ID	GUE-NGL
2009-14	74.96%	57.22%	66.90%	36.43%	37.71%	69.93%
2014-19	73.88%	52.11%	62.29%	36.31%	37.10%	75.68%
2019-20	81,07%	60,96%	73,27%	38,38%	27,87%	81,34%

A koalícióépítési adatokból kiolvasható, hogy EPP koalíciókötési hajlandósága növekedtek kilencedik EP ciklusban az S&D-vel és az Európa Megújul politikai csoportokkal kapcsolatban, de leginkább a Zöldekkel történt jóval nagyobb számban együttműködés. Az S&D több koalíciót kötött az EPP-vel, mint korábban, de sokkal nagyobb léptékű együttműködésre törekedett a Zöldekkel, az Európa Megújul és a GUE-NGL politikai csoportokkal. Az Európa Megújul politikai csoport az EPP-vel kismértékben, míg az S&D-val, a Zöldekkel és a GUE-NGL politikai csoportokkal sokkal nagyobb mértékben törekszik együttműködésre. A Zöldek koalícióépítési adatai növekedtek a legnagyobb mértékben, az összes főáramhoz tartozó politikai csoporttal sokkal többet működtek együtt, mint korábban, de a GUE-NGL politikai csoportjával is.

Összefoglalás

Összeségében elmondható, hogy a három kutatási kérdés közül az első számú kérdés (Q1) megválaszolása legfontosabb, azonban ehhez először át kell tekintenünk a második és harmadik kutatási kérdésre (Q2 és Q3) adott válaszokat. A második számú kutatási kérdéshez megadott hipotézist el kell vetni, mert az EPP kohéziós adatai csökkentek, így nem lehetséges annak elfogadása, abban az esetben sem, ha a többi politikai csoport esetében teljesült a hipotézis, tehát a politikai főáramot képviselő másik három politikai csoport (S&D, RE és Zöldek) kohéziója erősebbé vált miután a két nagy, politikai közepet képviselő politikai csoport elveszítette többségét az EP-ben 2019-ben. A harmadik számú kutatási kérdéshez tartozó hipotézist azonban el kell fogadnunk, a politikai főáramhoz tartozó mind a négy politikai csoport (az EPP, az S&D, a RE és a Zöldek) esteében több szavazási koalíció megkötésére került sor. Azonban egyértelmű, hogy itt is az EPP adatai nőttek a legkisebb mértékben, tehát a másik három politikai csoport esetében sokkal szorosabbá vált az együttműködés, míg az EPP esetén ez csak mérsékelt növekedést mutatnak az adatok. Az második és harmadik kutatási kérdésre adott válaszok tükrében kijelenthető, hogy az Európai Parlament pártrendszere az átalakulás fázisában van a kilencedik EP ciklusban, a pártrendszer „olvadása” megkezdődött, de ez nem teljesen úgy megy végbe, ahogy azt előzetesen remélni lehetett. A politikai főáramot képviselő politikai csoportok közül az EPP-t állítja ez a legnagyobb kihívás elé, hiszen az S&D, az RE és a Zöldek politikai csoportjait sokkal nagyobb együttműködésre ösztönzi.

A kutatás további folytatásához kapcsolódóan meg kell említeni, hogy az EP képviselők szakirodalmi kutatásának, és rajtuk keresztül a politikai csoportok kutatásának lehetséges terepe az Inger Baller által ajánlott módszer, aki szerint az EP képviselők eszköztárában nagyon fontos elem, hogy a jogszabályalkotás során milyen módosító javaslatokat támogatásához társulnak az EP bizottságaiban. Ezáltal befolyásolva a döntéshozatalt és jelzéseket küldve a döntéshozatali folyamatokban résztvevő többi szereplő felé. Baller tanulmányában megvizsgálta a bizottsági módosítójavaslatokat támogatók listáit (*co-sponsorship of committee amendments*) és arra az eredményre jutott, hogy ugyanazon tagállam képviselője, ugyanazon bizottsági tagság és ugyanabba a politikai csoportba való tartozás tartós és visszatérő támogatási társulások kialakításához vezet, amely szoros kötelekeket alkotnak, sok esetben politikai csoportokon is átívelő módon. A kutatás eredményei közé tartozik, hogy az centrista-liberális Liberálisok és Demokraták Szövetsége Európáért (ALDE) politikai csoportja rendelkezik a legtöbb ilyen kialakult kötélekkel más politikai csoportba tartozók EP képviselők irányába, így meghaladva az EP jobb- és baloldali megosztottságát. A kutatási módszer kiterjesztése más időszakokra, és

az újabb adatokon való tesztelése hozzájárulhat a politikai csoportokról szóló tudásunk további bővítéséhez (Baller 2017).

Bibliográfia

ARATÓ Krisztina – KOLLER Boglárka (2019): Az Európai Unió politikai rendszere. Budapest, Dialóg Campus.

BALLER, Inger (2017): Specialists, party members, or national representatives: Patterns in co-sponsorship of amendments in the European Parliament. *European Union Politics*, vol. 18(3) 469–490. DOI: 10.1177/1465116517712049

BLONDEL, Jean (1968): Party Systems and Patterns of Government in Western Democracies. *Canadian Journal of Political Science*, Vol.I (2), pp. 180–203.

BÍRÓ-NAGY, András (2018): Integráció Európába. Közép-európai képviselők az Európai Parlamentben. Gondolat-MTA TK PTI, Budapest.

CARRUBBA, C., GABEL, M., MURRAH, L., CLAUGH, R., MONTGOMERY, E., and SCHAMBACH, R. (2006): Off the record. Unrecorded Legislative Votes. Selection Bias and Roll-Call Vote Analysis. *British Journal of Political Science*, 36 (4), 691-704.

CARTER, Neil (2005): “Mixed Fortunes: the Greens in the 2004 European Parliaments Elections”. *Environmental Politics*, Vol.14. No. 1, Frank Cass Publishers, pp. 103-111.

COLOMER (2002): ‘How Political Parties, rather than Member States, Are Building the European Union’, in B. Steunenberg (ed.): *Widening the European Union*, London, Routledge.

CONTI, Nicoló et al. (2011): “The radical right in Europe, between slogans and voting behaviour.” *Análise Social*, vol. XLVI (201), pp. 633-652.

CONTI, Nicoló et al. (2012): “Multi-faceted Nature of Party-based Euroscepticism”, *Acta Politica*, Vol. 47, No. 2, pp. 91-112.

COTTA, Maurizio – ISERNIA, Pierangelo (2020): *The EU through Multiple Crises. Representation and Cohesion Dilemmas for a “sui generis” Polity*. London, Routledge. ISBN 9780367354732.

ENYEDI, Zsolt – KÖRÖSÉNYI, András (2004): *Pártok és pártrendszerek*. Budapest, Osiris Kiadó.

EVANS, Ana Maria-VINK, Maarten Peter (2012): Measuring group switching in the European Parliament: Methodology, data and trends (1979-2009). *Análise Social*, 202, XLVII (1), pp. 92-112.

HINES, Eric H. (2003): "The European Parliament and the Europeanization of Green Parties", *Cultural Dynamics*, Vol. 15, No. 3, SAGE Publications pp. 307-325.

HIX, Simon – NOURY, Abdul – ROLAND, Gerald (2005): Power to the Parties: Cohesion and Competition in the European Parliament, 1979-2001. *British Journal of Political Science*, 35(2), pp. 209-234. DOI: 10.1017/s0007123405000128

HIX, Simon – NOURY, Abdul – ROLAND, Gerald (2007): *Democratic Politics in the European Parliament*. Cambridge University Press, Cambridge.

HIX, Simon – HOYLAND, Bjorn (2013): Empowerment of the European Parliament. *Annual Review of Political Science*, 16: 171-189.

JANSEN, Thomas (1998): *The European Peoples' Party: Origins and Developments*. New York, St. Martin's Press.

JUDGE, David – EARNSHAW David (2008): *The European Parliament*. Palgrave Macmillan, Basingstoke.

KREPPEL, Amie – HIX, Simon (2003): From "Grand Coalition" to Left-Right Confrontation: Explaining the Shifting Structure of Party Competition in the European Parliament. *Comparative Political Studies*, Vol. 36, No. 1-2. 75-96. DOI: <https://doi.org/10.1177%2F0010414002239372>

LADRECH, Robert (1997): "Social Democratic Parties and the European Integration", *European Journal of Political Research*, Vol. 24.No. 2, pp. 195-210.

LIPSET, Seymour M. – ROKKAN, Stein (1967): Cleavage structures, Party Systems and Voter Alignment: Introduction. In.: *Party Systems and Voter Alignment: Cross-National Perspectives*. New York, The Free Press, pp.1-64.

MAIR, Peter-SMITH, Gordon (1990): *Understanding Party System Change in Western Europe*. Frank Cass, London.

MAIR, Peter (1998): *Party System Change: Approaches and Interpretations*. Clarendon Press, Oxford.

NUGENT, Neill (2017): *The Government and Politics of the European Politics*. 8th edition. Palgrave Macmillan, Basingstoke.

SARTORI, Giovanni (1966): European political parties: the case of polarised pluralism. In LaPalambora, Joseph –Weiner, Myron (eds.): *Political Parties and Political Development*. Princeton NJ, Princeton University Press, pp. 137–149

SARTORI, Giovanni (1969): From the Sociology of Politics to Political Sociology. *Government and Opposition*, 4(2): 195-214.

SCULLY, Roger (2005): *Becoming Europeans? Attitudes, Roles and Socialization in the European Parliament*. Palgrave Macmillan, Basingstoke, Hampshire